

УДК 338.48:640.4

А-43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол від 19.02.2026 протокол № 8).

А-43 Актуальні проблеми розвитку доступного туризму та гостинності в Україні: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 18 грудня 2025 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 153 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку доступного туризму та гостинності в Україні» (18.12.2025), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (голова); док. ек. наук, проф. **Ігор САЗОНЕЦЬ** (заст. голови); **Андрій МІРОШНИК** (секретар); канд. юр. наук **Сергій ДУБОВ**; док. ек. наук, проф. **Володимир ДЖИНДЖОЯН**; док. ек. наук, проф. **Ольга САЗОНЕЦЬ**; канд. юр. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА**.

© ВВПЗ ДГУ, 2025

© Автори, 2025

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ

Афанасьєва А.Д. ДОСТУП ДО ЯКІСНИХ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД ЯК ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ ГРОМАД В УКРАЇНІ.....	99
Гончар Є.В. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПЛИННОСТІ КАДРІВ СФЕРІ ГОСТИННОСТІ.....	104
Деберіна К.В. САНІТАРНІ ВИМОГИ У ЗАКРИТИХ ТА ВІДКРИТИХ МАЙДАНЧИКАХ ТА БАСЕЙНАХ.....	107
Пицида Є.О. ПРАВИЛЬНИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ТА ШКІДЛИВІ ЗВИЧКИ.....	110
Половний А.В. ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ У САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДАХ.....	114
Рогаченко А.Г. ХАРЧУВАННЯ В САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДАХ: ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ РАЦІОНУ З УРАХУВАННЯМ АЛЕРГІЙ, ДІЄТИЧНИХ ТА РЕЛІГІЙНИХ ВИМОГ.....	117
Свистухіна А.М. ЗАХОДИ ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ В РЕСТОРАНАХ.....	121
Свистухіна А.М. ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ДОСВІДУ ГОСТЕЙ ПРИ ВІДВІДУВАННІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ.....	123
Фоменко Д.Ю. ФОРМУВАННЯ ПОСЛУГ РЕСТОРАНІВ.....	126

РОЗВИТОК ДОСТУПНОСТІ ТА БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ

Авраменко Д.О. ТИПОВІ БАР'ЄРИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІЗ КЛІЄНТАМИ.....	129
Белоцька А.А. РОЗВИТОК ДОСТУПНОГО ТУРИЗМУ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ.....	132

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ

Афанасьєва Аліна Денисівна

здобувачка вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Груздєва Олена Володимирівна

кандидат хімічних наук, доцент,

доцент кафедри туристичного та

готельно-ресторанного бізнесу

Дніпровського гуманітарного університету

ДОСТУП ДО ЯКІСНИХ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД ЯК ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Мінеральні води в Україні мають як лікувальну, так і рекреаційну цінність; вони використовуються у бальнеологічних курортах, у бутильованому вигляді та як природний ресурс для розвитку туристичної та оздоровчої інфраструктури. Забезпечення вільного доступу до якісних джерел мінеральних вод сприяє не лише покращенню здоров'я населення, а й стимулюванню локального економічного розвитку, створенню робочих місць, розвитку малого й середнього бізнесу та підвищенню туристичної привабливості регіонів [1].

Соціально-економічний ефект від використання природних ресурсів (зокрема мінеральних вод) розглядається зазвичай як синергія між екологічним капіталом і соціальною інфраструктурою: чисте природне середовище підвищує якість послуг оздоровлення, що, у свою чергу, привертає інвестиції та туристів, підвищує зайнятість і доходи місцевих громад. Окрім того, відповідна інфраструктура (інженерні мережі, готельно-ресторанний бізнес, транспорт) поліпшує загальну економічну безпеку регіону [2].

Мінеральні води в Україні, це велика ресурсна база України. Україна має ряд відомих бальнеологічних регіонів: Трускавець, Моршин, Східниця, Миргород, Свалява, Хмільник тощо. Різноманітність хімічного складу вод (гідрокарбонатні, залізисті, сульфідні тощо) визначає широкий спектр лікувальних і рекреаційних застосувань. Наукові дослідження констатують наявність значного потенціалу в галузі санаторно-курортного лікування та оздоровлення, що може бути використаний як локальною спільнотою, так і національною економікою [3]. За даними державного некомерційного

підприємства "Український науково-дослідний інститут реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України" мінеральні води України поділяються на: природні столові, лікувальні без специфічних компонентів та властивостей, лікувальні з умістом специфічних компонентів (рис.1).

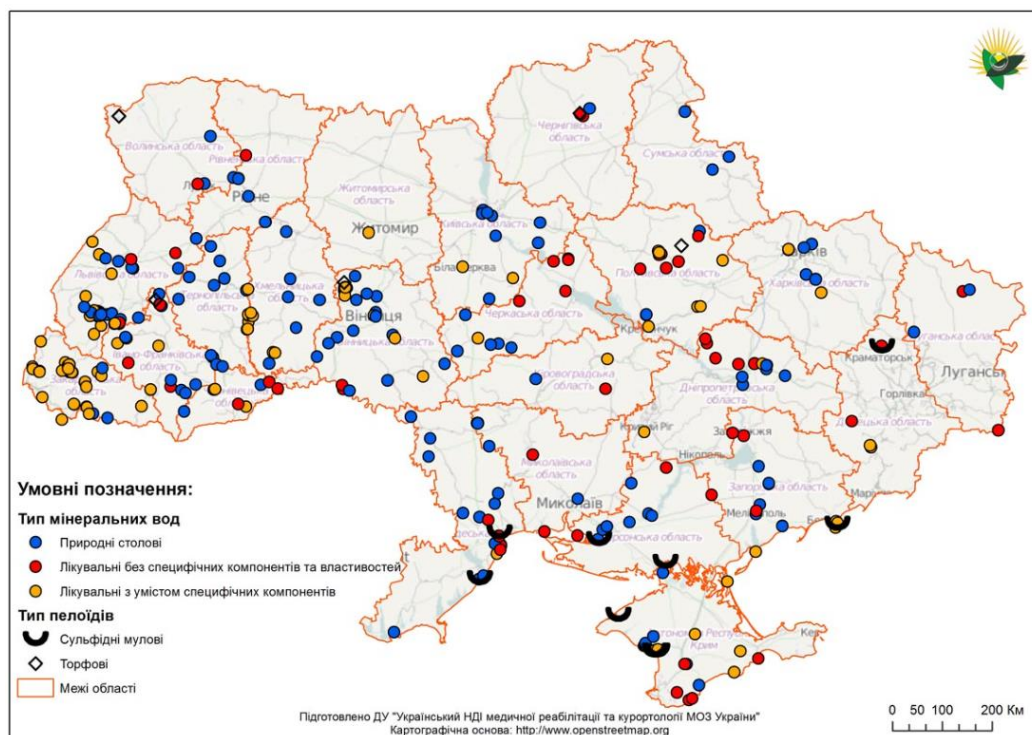

Рисунок 1. – Розташування природних лікувальних ресурсів України за адміністративними областями [4].

Лікувальні води без специфічних компонентів та властивостей бальнеологічна дія яких визначається складом і співвідношенням між основними компонентами води (до них належать натрій, кальцій, магній, сульфат, гідрокарбонат та хлориди) та їх кількісним вмістом (мінералізацією), відіграють важливу роль у санаторно-курортному лікуванні. Згідно з класифікацією мінеральних вод України (2001 р.), існує 25 типів мінеральних вод без специфічних компонентів, що належать до 11 різних класів (за аніонами), 7 підкласів (за катіонами) та 5 груп за мінералізацією (від маломінералізованих типу "Миргородська" до міцнорозсольних типу "Моршинська"). Завдяки різному хімічному складу та фізіологічному впливу на організм вони використовуються в медичній практиці для питного лікування, бальнеотерапії, промивань, інгаляцій, зрошень та комплексних реабілітаційних програм (табл 1.).

Таблиця 1.

Використання мінеральних вод без специфічних компонентів у санаторно-курортній галузі

Тип мінеральної води	Показання до використання	Основні форми застосування
Маломінералізовані (тип "Миргородська")	Хронічні гастрити, легкі розлади травлення, жовчовиділення, початкові порушення обміну	Питне лікування, промивання ШКТ

Середньомінералізовані (гідрокарбонатні, сульфатно-гідрокарбонатні, хлоридні)	Дискінезії жовчних шляхів, хронічний холецистит, гастрити, панкреатит поза загостренням	Питне лікування, ванни, інгаляції
Гідрокарбонатні (натрієві, кальцієві, магнієві)	Підвищена кислотність шлунку, гастрити, виразова хвороба поза загостренням	Питне лікування, інгаляції
Хлоридні натрієві води	Порушення моторики кишечника, хронічні коліти, захворювання печінки	Питне лікування, ванни, кишкові зрошення
Сульфатні води (натрієві, магнієві)	Хронічний холецистит, запори, порушення жовчовиділення, ожиріння	Питне лікування, тубажі
Гідрокарбонатно-кальцієво-магнієві води	Сечокам'яна хвороба (урати, оксалати), запалення нирок поза загостренням	Питне лікування
Хлоридно-сульфатні води	Порушення обміну ліпідів, цукровий діабет 2 типу, ожиріння	Питне лікування, ванни
Сульфатно-гідрокарбонатні води	Порушення травлення, дискінезії, метаболічні розлади	Питне лікування
Міцні розсоли (високої мінералізації, тип "Моршинська")	Хронічні захворювання печінки та жовчного міхура, порушення обміну речовин	Питне лікування в малих дозах, ванни, аплікації
Хлоридні високої мінералізації	Хронічні артрити, радикуліти, дерматологічні хвороби	Ванни, аплікації, зрошення
Сульфатно-магнієві високої мінералізації	Ожиріння, метаболічні синдроми, порушення травлення	Питне лікування, ванни

У таблиці 2 наведено основні типи мінеральних вод без специфічних компонентів та подано приклади найбільш відомих українських курортів і регіонів, де ці води зустрічаються та використовуються в бальнеології.

Таблиця 2.

Типи мінеральних вод без специфічних компонентів та їх типові місця поширення в Україні [4, 5, 6, 7, 8]

Тип мінеральної води	Типові місця, курорти в Україні
Гідрокарбонатні натрієві	Моршин, Трускавець, Поляна, Свалява
Гідрокарбонатні кальцієво-магнієві	Закарпаття (Поляна, Лужанська), Свалява, Шаян
Гідрокарбонатно-хлоридні натрієві	Миргород, Одеська область (Куяльник — деякі джерела), Бердянськ
Гідрокарбонатно-сульфатні кальцієві	Моршин, Трускавець
Сульфатні натрієві	Кримські родовища (історично), Херсонщина (частково)
Сульфатні кальцієві	Моршин, Трускавець, Березівські мінеральні води
Сульфатні магнієві	Моршин, курортна зона Прикарпаття
Сульфатно-хлоридні натрієві	Бердянськ, Слов'янськ (Донеччина — історичні бальнеологічні курорти)
Хлоридні натрієві (розсоли)	Сакське озеро (Крим — історичні дані), Слов'янськ, Куяльник (Одеса), Чонгарські розсоли
Хлоридно-гідрокарбонатні натрієві	Миргород, частина джерел у Полтавській області
Хлоридно-сульфатні натрієві	Куяльник, Бердянськ
Сульфатно-гідрокарбонатні кальцієві	Карпатський регіон — Полонина, Шаян, Свалява
Сульфатно-гідрокарбонатні магнієво-кальцієві	Моршин, Трускавець
Гідрокарбонатно-сульфатні магнієво-кальцієві	Закарпатські джерела Полонина, Шаян
Гідрокарбонатні натрієво-кальцієві	Східниця, частина джерел у Закарпатті
Гідрокарбонатні магнієво-кальцієві	Свалява, Поляна
Хлоридні магнієво-натрієві	Куяльник, Бердянськ
Хлоридні кальцієві	Деякі джерела Поділля, курорти Солобківці
Сульфатні натрієво-кальцієві	Джерела Прикарпаття та Поділля
Гідрокарбонатно-сульфатні натрієві	Східниця, Моршин
Сульфатно-хлоридні магнієві	Поближні до Чорного моря розсоли (Одещина)
Сульфатні магнієво-натрієві	Карпатський регіон (поодинокі джерела)

Хлоридно-сульфатні кальцієві	Закарпатські джерела (Шаян)
Гідрокарбонатні магнієво-натрієві	Поляна Квасова, Лужанська
Маломінералізовані природні води	Буковина, Прикарпаття, Поділля (численні негазовані столового типу)

Найбільш цікавими є лікувальні води, які мають бальнеологічну дію на організм людини завдяки вмісту специфічних біологічно активних компонентів - “мінеральні води із специфічними компонентами”. Згідно з класифікацією мінеральних вод України (2001р.), виділено 9 видів мінеральних вод із специфічними компонентами: вуглекислі води; сульфідні води; води, збагачені на органічну речовину; борні води; кременисті води; бромні, йодні води; залізисті води; радонові води; поліметальні води. Мінеральні води зі специфічними біологічно активними компонентами відіграють важливу роль у санаторно-курортному лікуванні, адже їхній хімічний склад зумовлює чітко спрямований лікувальний ефект.

Наявність унікальних і високоякісних джерел мінеральних вод у поєднанні з розвитком курортної інфраструктури є потужним фактором формування позитивного іміджу регіонів України та створення їхніх туристичних брендів [9, 10]. Вдалим прикладом є курорт «Трускавець» [11, 12], який здобув широку популярність завдяки своїм природним ресурсам та високому рівню обслуговування. Формування подібних брендів сприяє зростанню притоку як внутрішніх, так і міжнародних туристів, залученню інвестицій та розвитку локальної економіки. Якісні природні ресурси повинні стати вагомим конкурентним перевагою регіонів у боротьбі за туристів і інвесторів.

Розвиток виробництва та експорту столових і лікувальних мінеральних вод є додатковим каналом доходів для регіонів. Українські бренди можуть зайняти власну нішу на зовнішніх ринках за умови дотримання стандартів якості та ефективного маркетингу.

Доступ до якісних мінеральних вод є не лише медичною перевагою, а й потужним рушієм локального соціально-економічного розвитку. За умови правильної політики охорони, регулювання та інвестицій, мінеральні ресурси можуть суттєво підвищити добробут громад через покращення здоров'я населення, створення робочих місць, залучення інвестицій та розвиток експорту.

Список використаних джерел та літератури:

1. Babov K., Nikipelova O., Sydorenko O., Gushcha S., Zabolotna I., Zukow W. Grounds for the establishment of a state-owned resort on the territory of the city of Morshyn, Lviv region, Ukraine. *Ecological Questions*. 2020. Vol. 32, No. 1. P. 1–15. DOI: <https://doi.org/10.12775/EQ.2021.005>
2. Fedulova S., Pivovarov O., Khudolei V., Komirna V., Kalynovskyi A. Water infrastructure and economic security of regional socio-economic systems: evidence from Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. Vol. 18, No. 2. P. 166–179. DOI: 10.21511/ppm.18(2).2020.15

3. Fayvishenko D. Export potential of the mineral water market in Ukraine. *Ekonomika ta derzhava*. 2021. No. 1. P. 48–52. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.1.48
4. Мінеральні води України. Світ води. URL: <https://svit-vody.com/ua/mineralni-vody-ukrayiny/> (дата звернення: 15.11.2025).
5. Термальні води Східниці. ТАОР Карпати. URL: https://taor.com.ua/en/termalni_vody_shidnytsia/ (дата звернення: 01.12.2025).
6. Інститут геології. Мінеральні води України. URL: <https://insgeo.com.ua/mineralni-vody/> (дата звернення: 15.11.2025).
7. Мінеральні води України: види та лікування. URL: <https://rest.in.ua/minwaters/> (дата звернення: 01.12.2025).
8. Мінеральні води Трускавця. Офіційний сайт. URL: <https://truskavets.ua/mineralni-vody/> (дата звернення: 01.12.2025).
9. Український науково-дослідний інститут реабілітації та курортології МОЗ України. URL: <https://kurort.gov.ua/bez-kategoriyi/mapa-prirodnikh/> (дата звернення: 01.12.2025).
10. Petretska N. The Need for Comprehensive Regulation of Mineral Water Utilization in Ukraine. *Journal of Environmental Law and Policy*. 2024. P. 102–117. DOI: <https://doi.org/10.33002/jelp040204>
11. Teodorovych L., Lushchik M. Tourist branding as a means of realization of strategic goals of Truskavets resort development. *Економіка. Управління. Інновації*. 2021. No. 2(29). DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2021-2\(29\)-7](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2021-2(29)-7)
12. Kuleba D. Ukraine is truly boundless in its diversity. URL: https://mw.com.ua/media/UT2_2021/UT_2021.pdf (Дата звернення 01.12.2025).